

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

בס"ד, כ"ח אב התשפ"ו

חולין ק"ג – אבר וחלב מן החי מבהמה טריפה, הנאת גרונו, ותחילת פרק כל הבשר

שאלות:

1. עומר אכל אבר מן החי מבהמה טרפה, כמה מלקות הוא חייב?

אבר מן החי מבהמה טריפה

בסוף הדף הקודם ראינו, שעל אכילת אבר מן החי ובשר מן הטרפה האוכל חייב פעמיים מלקות לכל הדעות. הגמרא מקשה סתירה על דעת ריש לקיש מברייתא, שבה נאמר שבאוכל אבר מן החי מבהמה טריפה רבי יוחנן אכן מחייב שנים, אבל ריש לקיש סובר שאינו חייב אלא אחת!

○ **רב יוסף מיישב** את הסתירה ומחלק בין שני מקרים:

▪ בשתי בהמות, אם אכל אבר מן החי מבהמה אחת ובשר טרפה מבהמה אחרת – חייב שנים לדברי הכל. אבל בבהמה אחת, שאכל אבר מן החי מבהמה שהיא עצמה טריפה – **רבי יוחנן** מחייב שנים, ו**ריש לקיש** מחייב אחת.

○ הגמרא מביאה שלושה הסברים של **אביי** ואחד של **רבא** למחלוקת הזו בבהמה אחת:

▪ **אביי** (הסבר ראשון): **לרבי יוחנן** הבהמה בחייה מוגדרת "לאברים עומדת", ולכן כשנטרפה בשעת הלידה, איסור אבר ואיסור טריפה חלים יחד; **לריש לקיש** הבהמה לא עומדת לאברים בחייה, ואיסור אבר חל רק בתלישה, לאחר שאיסור טריפה כבר קדם, והוא לא חל עליו. (בשתי בהמות אלו שני איסורים נפרדים, ולא איסור שחל על איסור)

▪ **אביי** (הסבר שני): לדברי הכל אינה עומדת לאברים בחייה ואיסור טריפה קדם; המחלוקת היא אם איסור אבר החמור ששייך בבני נח, חל על איסור טריפה שקדם.

▪ **אביי** (הסבר שלישי): לדברי הכל הבהמה בחייה עומדת לאברים, ואיסור אבר קדם ונטרפה רק אחר כך; המחלוקת היא אם איסור טריפה חל על איסור אבר שקדם. לדעת **ריש לקיש** איסור טריפה חל רק עם שחיטת הבהמה, ולכן הוא לא חל על הבהמה בחייה. (רש"י)

▪ **רבא מסביר** שמדובר כשתלש ממנה אבר, והתלישה עצמה היא זו שגרמה לטרפות. (למשל אם תלש מהארכובה ולמעלה) **לרבי יוחנן** אינה עומדת לאברים בחייה ולכן התלישה והטרפות באות כאחד; **לריש לקיש** עומדת לאברים בחייה, ואיסור טריפה לא חל על איסור אבר שכבר קדם.

2. עמרי אכל חלב מן החי של בהמה טרפה, כמה מלקות הוא חייב?

אכילת חלב מן החי מן הטרפה

○ הגמרא מביאה מחלוקת במי שתלש ואכל חלב מבהמה טרפה חיה:

▪ **רבי חייא בר אבא** בשם **רבי יוחנן**: האוכל חלב מן החי מן הטרפה – חייב שנים. (למרות שעבר על שלושה איסורים כפי שנראה).

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

- **רבי אמי ורבי אבהו בשם רבי יוחנן:** חייב שלוש משום חלב, אבר מן החי, וטריפה, (והראשונים דנים למה חלב נחשב אבר מן החי, הרמב"ם מוכיח מכאן שאבר שכולו עשוי מבשר, אסור כאבמ"ח ולא כבשר מן החי עיין חידושי חתם סופר).

○ הגמרא מביאה שלוש האפשרויות להסבר המחלוקת:

○ הסבר ראשון (כגון שנטרפה עם יציאת רובה בשעת לידה):

- מאן דאמר שלוש: סובר שהבהמה בחייה "לאברים עומדת", ולכן איסור חלב, איסור אבר מן החי ואיסור טריפה חלים כולם ביחד בשעת הלידה.
- מאן דאמר שתיים: סובר שהבהמה בחייה "לא עומדת לאברים", ולכן בשעת הלידה חלים רק איסור חלב ואיסור טריפה, ואילו איסור אבר מן החי לא חל עליהם כשהוא בא לאחר מכן בתלישה.

○ הסבר שני (לדברי הכל לא עומדת לאברים בחייה, ונטרפה בשעת לידה):

- לדברי הכל בשעת הלידה חלו רק איסור חלב ואיסור טריפה. המחלוקת היא, האם איסור אבר מן החי (כשנתלש החלב) חל על איסור חלב ואיסור טריפה שקדמו לו.

○ הסבר שלישי (לדברי הכל עומדת לאברים בחייה, ונטרפה לאחר מכן):

- לדברי הכל בשעת הלידה כבר חלו איסור חלב ואיסור אבר מן החי. המחלוקת היא האם איסור טריפה שבא לאחר מכן חל על איסור אבר מן החי:
- מאן דאמר שלוש: סובר שאיסור טריפה חל על איסור אבר מן החי, כמו שאיסור טריפה חל על איסור חלב (התורה לימדה את זה בפסוק מיוחד).
- מאן דאמר שתיים: מחלק בין חלב לאבר מן החי – איסור טריפה חל על איסור חלב מפני שחלב הוא איסור קל ש"הותר מכללו" (הותר באכילה בחיה), אבל איסור אבר מן החי לא הותר מכללו בשום מקום, ולכן איסור טריפה לא חל עליו.

3. טוביה אכל שני חצאי זית של אבר מן החי, הם מצטרפים?

אכילת אבר מן החי בחלקים

○ **רב דימי אמר שריש לקיש שאל את רבי יוחנן** על מי שחילק כזית אבמ"ח ואז הכניס את החצאים לפיו אחד אחרי השני, **רבי יוחנן אמר** שהוא פטור, אבל אם הוא חילק אותו לשני חצאים בתוך הפה הוא חייב.

השאלה היא, האם שני החצאים מצטרפים בכדי אכילת פרס לאיסור כמו בכל שאר האיסורים או אולי בגלל שיש חידוש באבמ"ח שגידים ועצמות מצטרפים להשלים את השיעור, אז זה מקרה מיוחד ולא חלים עליו דיני הצירוף הכלליים. והגמרא מביאה את דעות האמוראים השונות, במקרים השונים,

- **אם חלקו מבחוץ:** כלומר, האוכל כזית אבר מן החי בשני חצאים שחצה מחוץ לפיו – לפי **רב דימי ורבינן** פטור לדעת הכל (**רבי יוחנן וריש לקיש**), מפני שאין מצרפים חלקי אכילה שחולקו מראש; **רבי אלעזר** חולק ומחייב, כי שני החלקים בתוך הפה עדיין נחשבים יחידה אחת.

- האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
 - **אם חלקו מבפנים:** כשהגיע סמוך לבית הבליעה וחילקו שם – **רבי יוחנן** מחייב מפני שנהנה גרונו בכזית; **ריש לקיש** פוטר מפני שצריך אכילה בירידה למעיו בבת אחת בשיעור כזית (**ולריש לקיש** מצאנו חיוב רק בבולע עצם קטנה בשלמותה - גרומיתא זעירתא).
 - מה שנשאר בין השיניים – לא מצטרף לשיעור כזית לדברי הכל.
 - מה שנשאר בין החניכיים (כלומר בחיך, אבל לא ירד למעיים) – מצטרף ל**רבי יוחנן** (מפני שגרונו נהנה), ולא מצטרף ל**ריש לקיש** (מפני שלא בא למעיו).
 - **רבי אסי אמר בשם רבי יוחנן:** שאם אכל חצי זית, והקיא, וחזר ואכל חצי זית אחר – חייב מפני שנהנה גרונו בכזית. (וזה חולק על הדעות הקודמות שפטרו בחילק מבחוץ).
 - אחרי ש**מרבי אסי** נשתכח תלמודו **רבי אלעזר** הזכיר לו בדרך מכובדת, שהוא עצמו **אמר לפני רבי יוחנן**, שאפילו אם חזר ואכל את אותו חצי זית עצמו – חייב, מפני שלמרות שהקיא לא נחשב מעוכל, וגרונו נהנה פעמיים.
4. דני אוכל סטייק ועל השולחן יש גם פיצה, זה מותר?

איסור בשר בחלב

- המשנה בפרק החדש "כל הבשר" מביאה מספר דינים בנוגע לבשר בחלב:
 - כל הבשר אסור לבשל בחלב, חוץ מבשר דגים וחגבים, למרות שהתורה הזכירה גדי בחלב אמו (הדיון בגמרא בדף הבא מברר אם איסור חיה ועוף הוא מהתורה או מדברי חכמים).
 - אסור להעלות בשר עם גבינה על שולחן אחד (גזירה שמא יגעו אחד בשני ויאכלם יחד), חוץ מבשר דגים וחגבים.
 - הנודר מן הבשר – מותר בבשר דגים וחגבים (מפני שבלשון בני אדם אינם נקראים סתם "בשר").